

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, ЕТ. 4, СТАЯ 414, СОФИЯ 1000

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 515/21
Дата 21.12.23г.

ДО:

**Г-ЖА ПАВЛИНА ПАНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

НА БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ

**ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО
№ 18/2023 Г.**

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С Определение от 21 ноември 2023 г. по конституционно дело (к.д.) № 18/2023 г. Конституционният съд (КС) е допуснал за разглеждане по същество искането на президента на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 2, ал. 4, в частта „и за агрофотоволтаици — при условия и по ред, определени с наредба на министъра на земеделието и министъра на регионалното развитие и благоустройство", чл. 17а, ал. 3, в частта „на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници", чл. 23, ал. 3 и чл. 24, ал. 7, в частта „или изграждане на обект за производство на енергия от възобновяеми източници" от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ - обн. ДВ, бр. 35 от 24.04.1996 г., посл. изм. и доп. бр. 86 от 13.10.2023 г.).

Със същото определение и с писмо на председателя на КС № 429 от 21.11.2023 г., Българската ветроенергийна асоциация (БГВЕА) е поканена в 30-дневен срок да представи становище по предмета на делото.

Като представителна асоциация на ветроенергийната индустрия в страната бихме искали да отправим някои коментари по отношение на изложените твърдения за противоконституционност на чл. 17а, ал. 3, в частта „на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници" и чл. 24, ал. 7, в частта „или изграждане на обект за производство на енергия от възобновяеми

източници" от ЗОЗЗ, доколкото същите касаят изграждането на обекти за производство на енергия посредством силата на вятъра.

Цитираните по-горе разпоредби са част от нормативните промени, свързани с ускоряване на декарбонизацията на българската енергетика и необходимостта от приемане на устойчиви решения, чрез които да се реализира зеления преход. Тази енергийна трансформация е от съществено значение за изпълнение на дейностите, заложи в Плана за възстановяване и устойчивост и в Интегрирания план за в областта на енергетиката и климата на Република България (2021-2030 г.) - актове с признато стратегическо значение за българската енергийна система.

Неслучайно, с приетите изменения в ЗОЗЗ, българският законодател е поставил проектите за енергия от възобновяеми източници наравно с националните обекти и с общинските обекти от първостепенно значение доколкото първичните актове от Правото на Европейския съюз също ги определят като проекти от най-висока обществена значимост. Съгласно чл. 3 от Регламент (ЕС) 2022/2577 на Съвета от 22 декември 2022 г. за определяне на рамка за ускоряване на внедряването на енергия от възобновяеми източници (ОВ, L 335/36 от 29 декември 2022 г.), *„по отношение на проектирането, изграждането и експлоатацията на централи и съоръжения за производство на енергия от възобновяеми източници и тяхното свързване към мрежата, самата свързана с тях мрежа, както и съоръженията за съхранение на енергия, се приема, че те са от **по-висш обществен интерес** и че обслужват общественото здраве и безопасност.... Централите за енергия от възобновяеми източници, включително термopомпите и ветрогенераторите, са от **решаващо значение за борбата с изменението на климата и замърсяването, намаляването на цените на енергията, намаляването на зависимостта на Съюза от изкопаемите горива и гарантирането на сигурността на доставките на Съюза.** Презумпцията, че централите за енергия от възобновяеми източници, включително термopомпите, са от **по-висш обществен интерес** и обслужват общественото здраве и безопасност, би позволила на такива проекти да се възползват, когато е необходимо, от опростена оценка за специалните дерогации, предвидени в съответното законодателство на Съюза в областта на околната среда, с незабавно влизане в действие.“*

Макар и въведени като временна мярка, посочените облекчения имат за цел да предложат **трайни решения за замяна на енергията, произведена от изкопаеми горива.** За тази цел, с последните изменения на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) беше прието, че насърчаването на производството на енергия от възобновяеми източници за трайно задоволяване на обществени потребности се извършва чрез прилагане на облекчена процедура за промяна на

предназначението на земеделските земи съгласно Закона за опазване на земеделските земи (арг. от чл. 17, ал. 1, т. 8 от ЗЕВИ). В българското законодателство не съществува тотална забрана за промяна на предназначението на земеделската земя. Съгласно чл. 21 от Конституцията на Република България (КРБ), земята е основно национално богатство, което се ползва от особената закрила на държавата и обществото. Обработваемата земя се използва само за земеделски цели **като промяна на нейното предназначение се допуска по изключение при доказана нужда и при условия и по ред, определени със закон.**

Според искането, оспорените разпоредби нарушават чл. 21, ал. 1 и ал. 2 и чл. 15 от КРБ доколкото промяната на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди следва да се допуска 1) по изключение, 2) при доказана нужда и 3) при условия и ред, определени със закон.

1) Промяна на предназначението на земеделска земя за неземеделски нужди по изключение

Съгласно чл. 17а, ал. 1 от ЗОЗЗ, промяна на предназначението на земеделски земи за неземеделски нужди може да се допуска в следните случаи:

- 1. изграждане на обекти на техническата инфраструктура по смисъла на Закона за устройство на територията;**
2. за създаване на нови или разширяване строителните граници на съществуващи урбанизирани територии (населени места и селищни образувания);
3. за създаване или разширяване границите на отделни урегулирани поземлени имоти извън строителните граници на съществуващи урбанизирани територии (населени места и селищни образувания).

Съгласно §1, т. 31 от Допълнителните разпоредби на Закона за устройство на територията (ЗУТ), „техническа инфраструктура“ е система от сгради, съоръжения и линейни инженерни мрежи на транспорта, водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност. Обектите за производство на енергия от възобновяеми източници безспорно са именно такива обекти, поради което първата предпоставка по чл. 21, ал. 2 от КРБ е изпълнена.

2) Промяна на предназначението на земеделска земя за неземеделски нужди при доказана нужда

Не подкрепяме твърдението, че преценката за доказана нужда от промяна на предназначението се прави единствено от комисиите за земеделските земи. Обществените отношения са динамични и променящи се, което предполага и изменение на съществуващото предназначение на земята в съответствие с действителната нужда. В тази връзка, както и с оглед необходимостта от ускорено внедряване на възобновяеми източници, са и приетите промени в чл. 134, ал. 1 от ЗУТ, към който се добави нова т. 8, предвиждаща, че общия устройствен план може да се променя и когато възникнат **инвестиционни инициативи за изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници по Закона за енергията от възобновяеми източници или съоръжения за съхранение на електрическа енергия**. Последното неминуемо налага и промяна в статута и предназначението на земите за неземеделски нужди с оглед разработване и/или актуализиране на общите и подробните устройствени планове, свързани с реализация на благоустройствени работи за изпълнение на проекти за ВЕИ. Допълнителна гаранция за доказване на нуждата от промяна на предназначението на земеделската земя са процедурите по изработване и одобряване на подробни устройствени планове за тях, в които се съблюдават всички екологични норми, необходимостта от извършването на оценка за въздействието на околната среда, както и евентуално постъпили становища и мнения в хода на обществените обсъждания на проектите.

3) Промяна на предназначението на земеделска земя за неземеделски нужди при доказана нужда при условия и ред, определени със закон

Към настоящия момент, условията и редът, при които се извършва промяна на предназначението на земеделската земя за неземеделски нужди, са уредени в ЗОЗЗ. Производството на енергия от възобновяеми източници, както и способите за нейното съхранение, са една от приоритетните цели на екологичната политика на ЕС, поради което законодателят може да прави промени в тази материя, за да приведе правната уредба в съответствие с променящите се икономически и социални условия в страната. Когато със законодателната промяна се преследва легитимна цел, за постигането на която са предвидени разумно обосновани средства, преценката за правилността на такова решение е изцяло на законодателя.

Действително, приетите разпоредби се нуждаят от детайлизация по отношение на начина, по който ще се събира таксата по чл. 30 от ЗОЗЗ и ще се отрази в съответните регистри, че предназначението на земята ще се счита за променено, както и по отношение на редът, по който ще се променя предназначението на „заварените“ обекти. Този законодателен пропуск е преодолян с предложените между първо и второ гласуване на Закона за изменение и допълнение

на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, вх. № 49-354-04-259 от 27.11.2023 г., изменения на ЗОЗЗ. С внесените от народните представители текстове на закона се преодоляват възникналите неясноти в прилагането на ЗОЗЗ, което считаме за позитивна стъпка по пътя на приемането и прилагането на облекчените процедури в изграждането на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници.

Не на последно място следва да се има предвид, че изграждането на вятърни генератори отнема незначителна част от земята (около 3 дка за всяко съоръжение от порядъка на 6-7 Мвт инсталирана мощност), което е пренебрежимо малко спрямо други технологии за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници. Вятърните централи са критично важни в борбата с измененията в климата и имат огромно значение за здравето на населението поради съществения им принос за редуцирането на токсични и прахови емисии при изгарянето на горива. Необходимо е да подчертаем, че възобновяемите енергийни източници, в частност - вятърните централи, са и спасението на българското земеделие, което е най-силно застрашеният от климатичните изменения отрасъл на българската икономика.

С оглед на горното, формулировката на облекченията за промяна на предназначението на земеделската земя по отношение на обектите за производство на ВЕИ (в частност – вятърни генератори) не следва да се тълкува и прилага в контекста на конституционния императив, записан в чл. 15 и чл. 21 от Конституцията.

В заключение на гореизложеното, БГВЕА счита, че горепосочените разпоредби не противоречат на Конституцията на Република България, поради което внесеното искане за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 17а, ал. 3, в частта „на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници" и чл. 24, ал. 7, в частта „или изграждане на обект за производство на енергия от възобновяеми източници" от ЗОЗЗ трябва да бъде отхвърлено.

С уважение,

Миглена Стоилова
Председател на Надзорния съвет на БГВЕА